

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแขวงที่ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศลาว ซึ่งมีขอบเขตชายแดนเชื่อมต่อกับสองแขวงและสองประเทศ คือ ทิศเหนือติดกับแขวงบอลิคำไซ โดยมีเขตแดนร่วมกัน 162 กิโลเมตร ทิศใต้ติดกับแขวงสะหวันนะเขต มีเขตแดนร่วมกัน 174 กิโลเมตร ทิศตะวันออกติดกับแขวงกว๋างบิ่ง และแขวงท่าตั้ง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีชายแดนร่วมกัน 237 กิโลเมตร ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดนครพนมของประเทศไทย มีเขตแดนร่วมกัน 153 กิโลเมตร แขวงคำม่วน มีเนื้อที่ทั้งหมด 16,315 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ของประเทศลาว ประมาณร้อยละ 6 ของพื้นที่ทั้งหมด ลักษณะพื้นที่เป็นเนินสูงจากทิศตะวันออกค่อยต่ำลงทางทิศตะวันตก และมีที่ราบตามแนวแม่น้ำโขง แขวงคำม่วน แบ่งออกเป็น 3 เขต ตามลักษณะพื้นที่ภูมิประเทศ คือ เขตภูตอย เขตภูเพียง (ที่ราบบนภูเขา) และเขตทุ่งเพียง (ที่ราบลุ่ม) (สำนักงานปกครองแขวงคำม่วน, 2553, หน้า 3)

เมืองคูนคำ มีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของเมืองใน 3 ด้าน โดยเฉพาะด้านการกรรณกรรม ได้แก่ ปลูกข้าวนาปี ปลูกข้าวนาแล้ง ปลูกสาลี ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกยาสูบ และปลูกยางพารา มีเนื้อที่ปลูกข้าวนาปี 57.328 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ปลูกข้าวนาแล้งมี 4.7 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ปลูกสาลีมี 0.5 ตารางกิโลเมตร ปลูกมันสำปะหลัง มี 3.55 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ปลูกยางพารามี 2.856 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ปลูกยาสูบ มี 3.69 ตารางกิโลเมตร มีการทำนาเป็นอาชีพหลัก และการปลูกยาสูบเป็นอาชีพรอง จากนโยบายของภาครัฐในด้านการส่งเสริมการเกษตรได้ลงสู่การปฏิบัติของท้องถิ่น มี 2 บริษัท ที่มาตั้งโรงงานผลิตรายูบอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้วยการลงทุนส่งเสริมให้เกษตรกรภายในเมืองคูนคำ แขวงคำม่วน ปลูกยาสูบ มีประชาชนเมืองคูนคำ มี 32 หมู่บ้าน และมีจำนวน 14 หมู่บ้าน ที่เข้าร่วมโครงการปลูกยาสูบ จำนวน 634 ครัวเรือน ปลูกยาสูบ 3.69 ตารางกิโลเมตร (ห้วงการกรรณกรรมป่าไม้เมืองคูนคำ, 2556, หน้า 34)

บ้านนาทาง เมืองคูนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นบ้านใหญ่ที่ขึ้นกับเมือง ลักษณะพื้นที่ราบ เลียบตามแม่น้ำหินปูน ห่างจากสำนักงาน ปกครองเมืองคูนคำไปทางทิศใต้ประมาณ 20 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 8 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ทำเกษตร 3.25 ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 202 ครัวเรือน มีประชาชนทั้งหมด 1,035 คน เป็นหญิง 571 คน ชาย 464 คน นับถือศาสนาพุทธ ชนเผ่าลาว อาชีพหลักทำนา อาชีพรองปลูกยาสูบ บ้านนาทางเป็นบ้านที่จำนวนเกษตรกรปลูกยาสูบมากกว่าบ้านอื่นๆ ในเมืองคูนคำ มีจำนวน 126 ครัวเรือน ที่ปลูกยาสูบในพื้นที่ 0.67 ตารางกิโลเมตร และ อาจจะได้รับผลกระทบจากการปลูกยาสูบมากกว่าบ้านอื่นๆ เพราะพื้นที่ทำสวนปลูกยาสูบ เป็นพื้นที่เดียวกับการทำนาภายหลังจากเก็บเกี่ยวเสร็จก็ทำสวนยาสูบต่อเนื่อง ซึ่งอยู่ใกล้ กับชุมชน แหล่งน้ำ และแหล่งทำมาหากินของชุมชน ซึ่งในการปลูกยาสูบส่วนใหญ่ประชาชน ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการดูแลรักษา ยาสูบ โดยวิธีการผสมน้ำฉีดพ่นและฉีดตั้งแต่ระยะ เริ่มการปลูกจนถึงระยะการเก็บผลผลิต เพื่อป้องกันไม่ให้ศัตรูพืชมาทำลายใบยาสูบ ต้น ยาสูบ เพื่อให้มีผลผลิตสูงขึ้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของยาสูบ (พรมมา ไสยะมา, 2557, สัมภาษณ์)

ในปี 2000 กระทรวงกลาโหม-ป่าไม้ ได้ออกระเบียบการ ฉบับเลขที่ 0886 ลงวันที่ 10 เมษายน 2000 ว่าด้วยการคุ้มครองนำใช้สารเคมีในสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว จุดประสงค์เพื่อให้สามารถคุ้มครองสารเคมีทั้งหมดที่นำใช้ทั้งหมด โดยอ้างอิงถึง การแนะนำขององค์การอนามัยโลก และมาตรฐานของ Hazard and FAO ในการจัดแบ่ง ตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1994-1995 และในปีคริสต์ศักราช 2005 กระทรวง กลาโหม-ป่าไม้ ได้ออกข้อตกลง ฉบับเลขที่ 0620 เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2005 ว่าด้วย การควบคุมและคุ้มครองการนำใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช สารเคมีทุกชนิดที่นำเข้าและนำใช้ ส่งออกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในความรับผิดชอบ ของกระทรวง กลาโหม-ป่าไม้ ทั้งในส่วนของภาครัฐ และเอกชนที่มีจุดประสงค์นำเข้าและส่งออกสารเคมี ปราบศัตรูพืชต่างๆ ต้องได้รับการอนุญาตจากกระทรวงกลาโหม-ป่าไม้ สารเคมีปราบศัตรูพืช ที่ห้ามใช้ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปีคริสต์ศักราช 2005-2008 มีทั้งหมด 26 ชนิด สารเคมีปราบศัตรูพืชที่จดทะเบียนนำใช้ในสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ปีคริสต์ศักราช 2008 มี 97 ชนิด ได้แก่ ยาฆ่าแมลง 57 ชนิด ยาฆ่าหญ้า 19 ชนิด ยาฆ่าเชื้อโรคพืช 21 ชนิด

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานห้องการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในเมืองคุณคำ ซึ่งจะเกิดปัญหา ผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งน้ำ สัตว์น้ำ สัตว์เลี้ยง ดิน พืชผัก และอื่นๆ และผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ เช่น ทางผิวหนัง ทางเดินหายใจ และแหล่งอาหาร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษายุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผลการวิจัยอาจเป็นประโยชน์โดยตรงต่อชุมชน เกษตรกร เยาวชนของบ้านนาทาง และเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรม ในการป้องกันอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้กับชุมชนและเยาวชนในหมู่บ้านอื่นๆ ต่อไป

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่เหมาะสมเป็นอย่างไร
3. ผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองขุนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองขุนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองขุนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองขุนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

3.2 เปรียบเทียบความตระหนักเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

3.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

3.4 ศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาแก เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. ได้ทราบสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาแก เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. ได้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาแก เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เป็นแนวทางในการดำเนินการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาแก เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาแก เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาแก เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.2 สร้างรูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ประชาชนบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

3.1 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 30 ครัวเรือน รวม 60 คน แบ่งเป็นเยาวชน จำนวน 30 คน และเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ จำนวน 16 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ตัวแทนเกษตรกร จำนวน 8 คน นักวิชาการ จำนวน 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ได้แก่ ครอบครัวเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 40 คน จำแนกเป็นเยาวชน จำนวน 14 คน และเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ จำนวน 26 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

4.1 สภาพปัจจุบัน และความต้องการเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

4.2 แนวทางการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรม
ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

4.3 ผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก
และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ
โดยจำแนกเป็น 4 ตัวแปร ได้แก่

4.3.1 ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

4.3.2 ความตระหนักเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

4.3.3 พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

4.3.4 ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้
ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกร
ผู้ปลูกยาสูบ

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรม
ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง
เมืองคูนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนด
ขอบเขตด้านระยะเวลาของการวิจัย ดังนี้

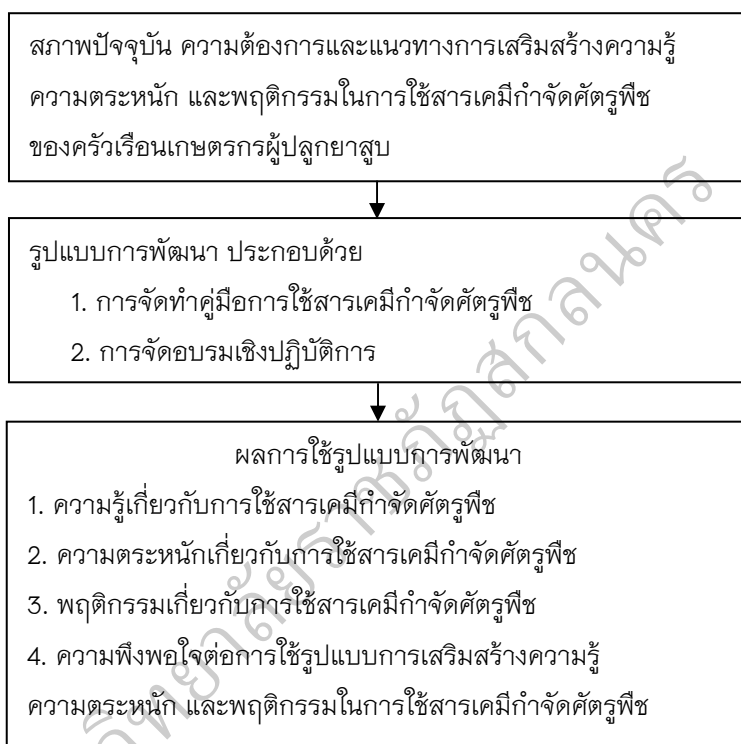
5.1 ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการเสริมสร้าง
ความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือน
เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคูนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ระหว่างเดือนกันยายน 2558 ใช้เวลา 1 เดือน

5.2 ชั้นสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก
และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ
: กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคูนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2558 ใช้เวลา 2 เดือน

5.3 ชั้นทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก
และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ
: กรณีศึกษาบ้านนาทาง เมืองคูนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ระหว่างเดือนธันวาคม 2558 ใช้เวลา 1 เดือน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษานานนากาง เมืองขุนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษานานนากาง เมืองขุนคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. รูปแบบการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ หมายถึง แผนการหรือกลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ : กรณีศึกษาบ้านนาแก เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ชื่อรูปแบบ 2) ที่มาและความสำคัญ 3) เป้าหมายของรูปแบบ 4) โครงการหรือกิจกรรมของรูปแบบ ซึ่งได้แก่ การจัดทำคู่มือ แผ่นพับ และโปสเตอร์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ และการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และ 5) การวัดและประเมินผลของรูปแบบ

2. สภาพปัจจุบัน และความต้องการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นที่มีผลกระทบต่อประชาชนบ้านนาแกในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. แนวทางการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่หลากหลาย ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

4. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และสามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ความตระหนักเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หมายถึง การรับรู้ การยอมรับ การเล็งเห็นประโยชน์ หรือความสำคัญเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ที่ถูกต้องและเหมาะสม และมีแนวโน้มที่จะประพฤติปฏิบัติตาม ด้วยความเต็มใจ หรือด้วยความรู้สึกประทับใจ ซึ่งสามารถวัดได้โดยแบบวัดความตระหนักเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หมายถึง การแสดงออก หรือการกระทำใดๆ ของประชาชนบ้านนาแก เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่แสดงออกมาในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

7. ความพึงพอใจต่อยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นทางบวกของครอบครัวเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมต่อยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

8. สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หมายถึง วัสดุต่างๆ ที่นำมาใช้ในกระบวนการปลูกพืช เช่น สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ปุ๋ยเคมี สารเร่งการเจริญเติบโต สารเคมีทางการเกษตรส่วนใหญ่มีความคงทนในสภาพแวดล้อม ที่มีทั้งคุณและโทษ คือช่วยควบคุมศัตรูพืช แต่เป็นอันตรายต่อสัตว์ต่างๆ และมนุษย์

9. เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบบ้านนาทาง เมืองคุณคำ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์